

ისტორია

საბაზო საფეხურის სტანდარტი

შესავალი

საბაზო საფეხურის „ისტორიის“ სტანდარტი შემდეგი ნაწილებისაგან შედგება:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) სტანდარტის შედეგები მიმართულებების მიხედვით და შინაარსი;
- გ) სტანდარტის საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვები;
- დ) მეთოდოლოგიური ორიენტაციები;
- ე) შეფასება.

საბაზო საფეხურზე საგანი „ისტორია“ საქართველოსა და მსოფლიო ისტორიის ინტეგრირებულ სწავლა-სწავლებას გულისხმობს. სასწავლო კურსის განმავლობაში მოსწავლე გაეცნობა საქართველოს ისტორიის უმთავრეს მოვლენებს უძველესი დროიდან დღემდე და დაუკავშირებს მათ მსოფლიო ისტორიის საკვანძო პროცესებს.

ისტორიის სწავლება მოსწავლეს დაანახებს, რომ ისტორია არის უწყვეტი პროცესი, რომ თანამედროვე საზოგადოებისათვის უმნიშვნელოვანესი პოლიტიკური, სოციალური და მორალური პრობლემები მეტწილად განპირობებულია საუკუნეებისა და ათასწლეულების განმავლობაში მომხდარი ცვლილებებით.

საგნის სწავლა-სწავლებისას მოსწავლე ჩართული იქნება პროექტულ აქტივობებში, რომლებიც მას შეძენილი ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების საშუალებას მისცემს.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

ისტორიის სწავლა-სწავლება მიზნად ისახავს:

- ხელი შეუწყოს მოსწავლის ჰუმანურ, სახელმწიფოებრივად მოაზროვნე და პატრიოტ მოქალაქედ ჩამოყალიბებას;
- მოსწავლეს განუვითაროს ისტორიული (პოლიტიკური, სოციალური, ეკონომიკური, კულტურული, რელიგიური) პროცესების ანალიზის, მათი თანამედროვეობასთან შედარების უნარი;
- ისტორიული პიროვნებების მრავალმხრივად შეფასების უნარი;
- მოსწავლეს დაეხმაროს ისტორიული ეპოქების აღქმასა და მათი მახასიათებლების ერთმანეთთან და თანამედროვეობასთან შედარებაში;
- მოსწავლეს განუვითაროს წყაროებზე მუშაობის, ინფორმაციის მოძიების, დამუშავების, ანალიზის, დასკვნების გამოტანის და პრეზენტაციის უნარი;
- მოსწავლეს შესძინოს ისტორიის დარგობრივი ენით ოპერირების უნარი.

ამ მიზნებზე მუშაობით ისტორია თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები მიმართულებების მიხედვით და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები პასუხობს შეკითხვას: რა უნდა შეეძლოს მოსწავლეს ისტორიაში საბაზო საფეხურის ბოლოს. სასწავლო შედეგები საგნის სწავლა-სწავლების მიზნებიდან გამომდინარეობს. მათი საშუალებით მოსწავლეს განუვითარდება: კვლევის, არგუმენტირებული მსჯელობის, პრობლემის გადაჭრის, დროსა და სივრცეში ორიენტირების უნარები; ჩამოუყალიბდება კრიტიკული აზროვნება, ეთიკისა და პასუხისმგებლობის გრძნობა.

შედეგები ჯგუფდება სამ მიმართულებად:

1. **ისტორიული ინტერპრეტაცია და კვლევა** - გულისხმობს ისტორიული მოვლენებისა და პროცესების, ასევე ისტორიული პიროვნებების მრავალმხრივი კუთხით შეფასებას; ისტორიული ტექსტების წაკითხვა-გააზრებასა და გაანალიზებას, რომელსაც მოსწავლე თანამედროვე ეკონომიკურ-კულტურულ-პოლიტიკური პროცესების შეფასებისას გამოიყენებს.
2. **ისტორიული ეპოქის აღქმა/ანალიზი** - გულისხმობს სხვადასხვა ისტორიული ეპოქების არსებითი მახასიათებლების გამოკვეთას, თანამედროვეობასთან პარალელების გავლენას.
3. **ღირებულებები და დამოკიდებულებები** - გულისხმობს ისტორიის სწავლა-სწავლების პროცესის ღირებულებების (პატრიოტიზმის, სახელმწიფოებრივ აზროვნებისა და კულტურული მრავალფეროვნების) განვითარებაზე ორიენტირებულად წარმართვას.

სტანდარტის შინაარსი მოიცავს ცნებებს, თემებსა და საკითხებს.

ცნებების სახით განსაზღვრულია ის ცოდნა, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. ცნებები შედეგებთან ერთად უნდა დამუშავდეს შინაარსიან კონტექსტებში. ეს კონტექსტები **სავალდებულო თემების** სახითაა წარმოდგენილი.

თითოეულ თემას ახლავს საკითხები და შეფასების ინდიკატორები. **საკითხები** აკონკრეტებს თემას, **შეფასების ინდიკატორები** კი განსაზღვრავს, თუ რა უნდა შეფასდეს კონკრეტულ თემაში (თითოეულ ინდიკატორს ახლავს შესაბამისი შედეგის ინდექსის ნომერი, რომელიც განსაზღვრავს, თუ რომელი შედეგიდან/შედეგებიდან გამომდინარეობს იგი).

სტანდარტის შედეგების ინდექსების განმარტება

საბაზო საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **ისტ. საბ. 1.**:

„ისტ.“ – მიუთითებს საგანს „ისტორია“;

„საბ.“ – მიუთითებს საბაზო საფეხურს;

„1“ – მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ისტორიის სტანდარტის შედეგები		
1. მიმართულება: ისტორიული ინტერპრეტაცია და კვლევა		
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	ზოგადი ცნებები:
ისტ. საბ. 1.	საკუთარი მოსაზრების/პოზიციის წყაროს/მტკიცებულების საფუძველზე დასაბუთება; იმის გაცნობიერება, რომ ახალი წყაროების აღმოჩენის შემთხვევაში შესაძლებელია ნებისმიერი ისტორიული მოვლენის ახლებურად გააზრება/გადაფასება.	წყარო
ისტ. საბ. 2.	სხვადასხვა ტიპის (პირველადი და მეორადი) წყაროების და თვალსაჩინოებების (მაგ, ისტორიული რუკა, გენეალოგიური ტაბულა) მიზნის შესაბამისად გამოყენება; წყაროების კრიტიკული ანალიზი.	
ისტ. საბ. 3.	ისტორიული მოვლენების შეფასებისას ქრონოლოგიური ერთეულების (ისტორიული ეპოქა, პერიოდი) ადეკვატური გამოყენება.	ქრონოლოგია ცვალებადობა
ისტ. საბ. 4.	ისტორიული მოვლენის/ფაქტების ტიპოლოგიური დაჯგუფება (პოლიტიკური, სოციალური ნიშნით).	პოლიტიკური ისტორია სოციალური ისტორია
ისტ. საბ. 5.	ფაქტების, ინტერპრეტაცია/მოსაზრების და სტერეოტიპების ერთმანეთისგან გარჩევა.	ფაქტი, მოსაზრება (ინტერპრეტაცია)
ისტ. საბ. 6.	ერთი და იმავე ისტორიული მოვლენის განსხვავებულად ინტერპრეტირება, გაანალიზება და შეფასება: ისტორიულ მოვლენაზე და პიროვნებაზე განსხვავებული ინტერპრეტაციების არსებობის მიზეზების ახსნა, განსხვავებული ინტერპრეტაციების შედარება და შეფასება.	სტერეოტიპი
2. მიმართულება: ისტორიული ეპოქის აღქმა/ანალიზი		
ისტ. საბ. 7.	ისტორიული ეპოქის მახასიათებლების (სოციალურ-კულტურული განვითარება, რელიგია და მსოფლმხედველობა, სახელმწიფოებრივი განვითარება და პოლიტიკა) გამოყოფა, ეპოქის უნიკალურობის ჩვენება.	ისტორიული ეპოქა ცვალებადობა
ისტ. საბ. 8.	ისტორიული მოვლენების და პროცესების დანახვა/შეფასება კონკრეტულ ეპოქაში მცხოვრები ადამიანების თვალთ.	ისტორიული მოვლენა ისტორიული პროცესი
ისტ. საბ. 9.	კონკრეტული მაგალითების მოშველიებით ისტორიულ მოვლენებისა და პროცესების მსგავსება-განსხვავებებზე მსჯელობა.	
3. მიმართულება: ღირებულებები და დამოკიდებულებები		
ისტ. საბ. 10.	ქვეყნის წარსულის, აწმყოსა და მომავლის ერთიან კონტექსტში გააზრება;	პატრიოტიზმი
ისტ. საბ. 11.	პოზიტიური დამოკიდებულების გამოვლენა კულტურული, ეთნიკური და რელიგიური მრავალფეროვნების მიმართ.	კულტურა, ეთნოსი/ნაცია, რელიგია, მრავალფეროვნება
ისტ. საბ. 12.	ისტორიული მაგალითების მოშველიებით სახელმწიფოებრივი აზროვნებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, მონაწილეობა...) საჭიროების დასაბუთება.	სახელმწიფო დემოკრატია

სასწავლო თემები	ცნებები, რომელიც თითოეული თემის ფარგლებში უნდა დამუშავდეს:
VII კლასი	წყარო, ფაქტი/ინტერპრეტაცია/სტერეოტიპი; ცვალებადობა; ქრონოლოგია; პოლიტიკური ისტორია; სოციალური ისტორია; ისტორიული მოვლენა, ისტორიული პროცესი; პატრიოტიზმი; კულტურა; ეთნოსი/ნაცია; რელიგია; მრავალფეროვნება; სახელმწიფო.
პრეისტორია/ქვის ხანა ბრინჯაოს ხანა/მედი ადმოსავლეთი ანტიკური ხანა	
VIII კლასი	
შუა საუკუნეები ადრეული ახალი დრო / გვიანი შუა საუკუნეები რევოლუციების ეპოქა	
IX კლასი	
პირველი მსოფლიო ომის ეპოქა საბჭოთა პერიოდი საქართველო და თანამედროვე მსოფლიო	

VII კლასი

თემა: პრეისტორია / ქვის ხანა

საკითხთა მინიმუმი:

1. დმანისის აღმოჩენები;
2. პალეოლითური მღვიმეების კულტურა საქართველოსა და ევროპაში;
3. საქართველო - მიწათმოქმედებისა და მეღვინეობის უძველესი კერა.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ქვის ხანისთვის / პრეისტორიისთვის დამახასიათებელი არსებითი ნიშნების (გვაროვნული თემი, მაგია, შემგროვებლობა-მონადირეობა, მიწათმოქმედება-მესაქონლეობა) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- არქეოლოგიური და ეთნოლოგიური მონაცემების საფუძველზე ქვის ხანასთან დაკავშირებული ცალკეული ფაქტებისა და მოვლენების შესწავლა-ინტერპრეტირება (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- პირველყოფილი საზოგადოების (საზოგადოებრივი ურთიერთობისა და მეურნეობის ფორმების, მსოფლმხედველობის) თანამედროვეობასა და/ან სხვა ისტორიულ ეპოქასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- „ნეოლითური რევოლუციის“ მისთვის ცნობილ სხვა ისტორიულ მოვლენებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

თემა: ბრინჯაოს ხანა/ ძველი აღმოსავლეთი

საკითხთა მინიმუმი:

1. მტკვარ-არაქსის კულტურა;
2. თრიალეთის კულტურა
3. დიაოხისა და კოლხას ურთიერთობები ძველადმოსავლურ ქვეყნებთან.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- საქართველოს ტერიტორიაზე ბრინჯაოს ხანის არქეოლოგიური კულტურებისა და ლურსმული ფირფიტების მონაცემების საფუძველზე ძველადმოსავლური პერიოდის/ ბრინჯაოს ხანის საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- ძველადმოსავლური პერიოდისთვის/ ბრინჯაოს ხანისთვის დამახასიათებელი არსებითი ნიშნების (დამწერლობა სახელმწიფოებრიობა, რელიგიური სისტემები, „კომპლექსური საზოგადოება“) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- ძველადმოსავლური საზოგადოების (საზოგადოებრივი ურთიერთობა, სამართლებრივი აზროვნება, მსოფლმხედველობა, მეურნეობის ფორმები) თანამედროვეობასა და/ან სხვა ისტორიულ ეპოქასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- დამწერლობისა და სახელმწიფო ინსტიტუტების წარმოქმნის მიზეზებზე მსჯელობა; სახელმწიფოს წარმოქმნით გამოწვეული კომპლექსური ცვლილებების დახასიათება და მათი სხვა ისტორიულ მოვლენებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

თემა: ანტიკური ხანა

საკითხთა მინიმუმი:

1. ბერძნული ახალშენები საქართველოს ტერიტორიაზე;
2. ალექსანდრე მაკედონელის ლაშქრობა და ქართლის სამეფოს წარმოქმნა;
3. რომის აღმოსავლური დაპყრობები და საქართველო;
4. ქართლისა და რომის ურთიერთობა ახ.წ. I-II საუკუნეებში.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- არქეოლოგიური, ნუმისმატიკური, მითოლოგიური და ნარატიული მონაცემების საფუძველზე ანტიკური საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- ანტიკური ეპოქისთვის დამახასიათებელი არსებითი ნიშნების (მმართველობის ფორმები, სავაჭრო ურთიერთობები, რელიგიური სისტემები...) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- ანტიკური საზოგადოების (საზოგადოებრივი ურთიერთობა, სამართლებრივი აზროვნება, მსოფლმხედველობა, მეურნეობის ფორმები) თანამედროვეობასა და/ან სხვა ისტორიულ ეპოქასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- ბერძნული კოლონიზაციის და ალექსანდრე მაკედონელის ლაშქრობების, რომის მსოფლიო იმპერიად ჩამოყალიბების შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი გავლენების ანალიზი; მათი სხვა ისტორიულ მოვლენებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

თემა: შუა საუკუნეები

საკითხთა მინიმუმი:

1. ქრისტიანობის გავრცელება რომის იმპერიასა და საქართველოში;
2. ვახტანგ გორგასალი (სპარსეთ-ბიზანტიის დაპირისპირების კონტექსტში);
3. „დიდი ომიანობა“ ეგრისში;
4. არაბთა სახალიფოს ჩამოყალიბება და მათ მიერ საქართველოს დაპყრობა;
5. ბაგრატ მესამის საშინაო და საგარეო პოლიტიკა;
6. ჯვაროსნული ლაშქრობები და საქართველო;
7. დავით აღმაშენებელი;
8. თამარ მეფე;
9. მონღოლთა იმპერიის ჩამოყალიბება და საქართველო;
10. გიორგი ბრწყინვალე.

შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წერილობითი წყაროების (ჰაგიოგრაფიული თხზულებების, ქართლის ცხოვრების, ქრონიკის, მატიანეს, ანალების) საფუძველზე ადრეული შუა საუკუნეების ხანის საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- შუა საუკუნეების ეპოქისათვის დამახასიათებელი არსებითი ნიშნების (საეკლესიო განხეთქილებები, მიგრაციული პროცესები, ფეოდალიზმი, „წმინდა მიწისთვის ბრძოლა“, დასავლეთისა და აღმოსავლეთის ურთიერთობები და დაპირისპირებები, პროვიდენციალური აზროვნება....) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- შუა საუკუნეების საზოგადოების (სამწევროვანი საზოგადოება, სამართლებრივი აზროვნება, მსოფლმხედველობა, მეურნეობის ფორმები) თანამედროვეობასა და/ან სხვა ისტორიულ ეპოქასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- ხალხთა დიდი გადასახლების, მონოთეისტური რელიგიების, ჯვაროსნული ლაშქრობების შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი გავლენის ანალიზი; მათი სხვა ისტორიულ მოვლენებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

თემა: ადრეული ახალი დრო / გვიანი შუა საუკუნეები

საკითხთა მინიმუმი:

1. საქართველოს დაშლა სამეფო-სამთავროებად;
2. დიდი გეოგრაფიული აღმოჩენების მიზეზები და შედეგები;
3. ქართული სახელმწიფოები ირან-ოსმალეთის დაპირისპირებაში;
4. ვახტანგ მეექვსის მოღვაწეობა.

შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წერილობითი წყაროების (ქრონიკა, მისიონერებისა და მოგზაურების ჩანაწერები, დღიურები....) საფუძველზე შუა საუკუნეების ხანის საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- გვიანი შუა საუკუნეებისა და ადრეული ახალი დროის არსებითი მახასიათებლების (დიდი გეოგრაფიული აღმოჩენები, ანტიოსმალური კოალიციები...) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- გვიანი შუა საუკუნეებისა და ადრეული ახალი დროის საზოგადოების (მმართველობის სისტემა, სამართლებრივი აზროვნება, მსოფლმხედველობა, ეკონომიკური ურთიერთობები) თანამედროვეობასა და/ან სხვა ისტორიულ ეპოქასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- დიდი გეოგრაფიული აღმოჩენებისა შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი გავლენის ანალიზი; მათი სხვა ისტორიულ მოვლენებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

თემა: რევოლუციების ეპოქა

საკითხთა მინიმუმი:

1. საფრანგეთის რევოლუციის მიზეზები და შედეგები;
2. გეორგიევსკის ტრაქტატი და ქართული სახელმწიფოებრიობის გაუქმება;
3. თერგდალეულთა მოღვაწეობა და დაშლა დასებად.

შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წერილობითი წყაროების (ქრონიკების, პუბლიცისტური მონაცემების) საფუძველზე XVI-XVIII საუკუნეების საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- XVI-XVIII საუკუნეების არსებითი მახასიათებლების (რევოლუციები, კოლონიალიზმი, სამრეწველო გადატრიალება, ნაციონალიზმი....) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- XVI-XVIII საუკუნეების საზოგადოების (მმართველობის სისტემა, სამართლებრივი აზროვნება, მსოფლმხედველობა, ეკონომიკური ურთიერთობები) თანამედროვეობასა და/ან სხვა ისტორიულ ეპოქასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- რევოლუციების, კოლონიალიზმის, ნაციონალიზმის, ლიბერალური, მემარცხენე იდეოლოგიის გავრცელების შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი გავლენის ანალიზი; მათი სხვა ისტორიულ მოვლენებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

თემა: პირველი მსოფლიო ომის ეპოქა

საკითხთა მინიმუმი:

1. პირველი მსოფლიო ომი და საქართველო;
2. 1917 წლის რევოლუციები რუსეთში და საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადება;
3. საქართველოს გასაბჭოება.

შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წერილობით წყაროებზე (ქრონიკები, პუბლიცისტური მონაცემები), ფოტო-ფონო მასალებზე დაყრდნობით XX საუკუნის პირველი ნახევრის საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- XX საუკუნის პირველი ნახევრის არსებითი მახასიათებლების (რუსეთის რევოლუციები რევოლუციები, პირველი მსოფლიო ომი, მემარჯვენე და მემარცხენე იდეოლოგიების ჭიდილი....) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- XX საუკუნის პირველი ნახევრის საზოგადოების (მმართველობის სისტემა, საერთაშორისო ურთიერთობები, სამართლებრივი აზროვნება, მსოფლმხედველობა, ეკონომიკური ურთიერთობები) თანამედროვეობასა და/ან სხვა ისტორიულ ეპოქასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- პირველი მსოფლიო ომისა და რუსეთის რევოლუციების შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი გავლენის ანალიზი; მათი სხვა ისტორიულ მოვლენებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

თემა: საბჭოთა პერიოდი

საკითხთა მინიმუმი:

1. რეპრესიები;
2. მეორე მსოფლიო ომი და საქართველო;
3. „პერესტროიკა“.

შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წერილობით წყაროებზე (მათ შორის, საარქივო მასალის საფუძველზე) დაყრდნობით საბჭოთა ეპოქის საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- საბჭოთა ეპოქის არსებითი მახასიათებლების (ინდუსტრიალიზაცია, კოლექტივიზაცია, რეპრესიები, ათეიზმი, ტოტალიტარიზმი....) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- საბჭოთა ეპოქის საზოგადოების (რეჟიმი, მსოფლმხედველობა, ეკონომიკური ურთიერთობები...) თანამედროვეობასა და/ან სხვა ისტორიულ ეპოქასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- ინდუსტრიალიზაციის, კოლექტივიზაციის, რეპრესიების, მეორე მსოფლიო ომისა და „პერესტროიკის“ შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი გავლენის ანალიზი; მათი სხვა ისტორიულ მოვლენებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

თემა: საქართველო და თანამედროვე მსოფლიო

საკითხთა მინიმუმი:

1. ეროვნული მოძრაობის აღმავლობა და დამოუკიდებლობის გამოცხადება;
2. საქართველოს დაკარგული ტერიტორიები;
3. საქართველო და ევროსტრუქტურები.

შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წერილობით, ციფრულ წყაროებზე და ზეპირ ისტორიაზე დაყრდნობით თანამედროვე საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- თანამედროვე ეპოქის არსებითი მახასიათებლების (გლობალიზაცია, ტერორიზმი, ფუნდამენტალიზმი, მიგრაციული პროცესები) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- თანამედროვე ეპოქის საზოგადოების (მმართველობა, მსოფლმხედველობა, ტექნოლოგიური პროგრესი, ეკონომიკური ურთიერთობები...) წინარე ისტორიულ ეპოქებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- გლობალიზაციის შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი გავლენის ანალიზი; მათი სხვა ისტორიულ მოვლენებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

გ) საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები

- საიდან ვიცით, რომ წარსულში ყველაფერი მართლაც ისე ხდებოდა, როგორც ამას ისტორიკოსები გვასწავლიან?
- როგორ უნდა გავარკვიოთ - რა მოხდა სინამდვილეში, როდესაც სხვადასხვა წყარო ერთმანეთისგან განსხვავებულ ინფორმაციას გვაწვდიან? სანდოა თუ არა ყველა ისტორიული წყარო?
- რატომ არის ცვალებადობა ისტორიის განუყოფელი ნაწილი? რატომ იცვლება ყველაფერი (ყოფა-ცხოვრება, ტექნოლოგიები, ტრადიციები, ღირებულება/დამოკიდებულებები) ჩვენ გარშემო? რატომ განსხვავდება ისტორიული ეპოქები ერთმანეთისგან?
- რატომ უნდა გავითვალისწინო ფაქტების, მოვლენებისა და პროცესების შეფასებისას ისტორიული გარემო (კონტექსტი), რომელსაც ისინი უკავშირდება?
- როგორ ცხოვრობდნენ ადამიანები საქართველოში სხვადასხვა ისტორიულ ეპოქაში (როგორი იყო მათი ყოფა, ყოველდღიური ცხოვრება, მსოფლმხედველობა)?
- რატომ უნდა ვსწავლობდე საკუთარი ქვეყნის ისტორიას?
- როგორ ვისწავლო ისტორია?

დ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა მოტივირებასა და შინაგანი ძალისხმევის გააქტიურებას.
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლა).
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

დისციპლინის წვდომისათვის, სასწავლო პროცესში აქცენტი, პირველ რიგში, უნდა კეთდებოდეს ისტორიული მოვლენის ანალიზზე და წარსულში მომხდარი ფაქტის დღევანდელიობასთან დაკავშირებაზე და თანამედროვე სოციალურ-პოლიტიკური პროცესების განვითარების პერსპექტივების განსაზღვრაზე.

საგნობრივი შედეგების გარდა, სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ უნდა იქცეს ასევე შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

პასუხისმგებლობა	<ul style="list-style-type: none"> • სასკოლო და სხვა საქმიანობებში ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე პასუხისმგებლობის აღება.
თანამშრომლობა	<ul style="list-style-type: none"> • მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად; • განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; • რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით. • ჯგუფის წევრებს შორის განაწილებული სამუშაოს შესრულება.
პრობლემების გადაჭრა	<ul style="list-style-type: none"> • პრობლემის ამოცნობა, აღწერა და გაანალიზება; • პრობლემის გადაჭრის გზების ძიება, მათგან ყველაზე ეფექტურის შერჩევა; • საჭიროებისამებრ, სხვა ვარიანტთან მიბრუნება.
ეთიკა	<ul style="list-style-type: none"> • ეთიკური და ქცევითი ნორმების დაცვა; • სოლიდარობის განცდა; • სხვებისადმი ემპათია; • პიროვნული ღირსების გააზრებისა და დაფასების უნარი; • განსხვავებულობის მიმღებლობა; • საკუთარ სოციალურ აქტივობაზე პასუხისმგებლობის გააზრება.

<p>სწავლის სწავლა დამოუკიდებლად საქმიანობა</p>	<ul style="list-style-type: none"> • აქტივობის/დავალების ღირებულების განსაზღვრა - მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რას შესძენს აქტივობის შესრულება, რა პიროვნულ თუ სოციალურ სარგებელს მოუტანს მას; • აქტივობის/დავალების დაგეგმვა - (მოთხოვნათა გააზრება და მის შესასრულებლად საჭირო ცოდნის განსაზღვრა; დავალების/აქტივობის მთავარი მიზნის განსაზღვრა; სამუშაოს წარმატებით შესრულების კრიტერიუმების დადგენა; განსახორციელებელი სამუშაოს ეტაპების გამოკვეთა; იმის განჭვრეტა, თუ რა გაუადვილდება, რა გაუძნელდება, რაში დასჭირდება დახმარება; სტრატეგიების მიზანშეწონილად შერჩევა სამუშაოს თითოეული ეტაპისათვის; • სწავლის პროცესის მონიტორინგი - დაფიქრება სწავლის პროცესზე, იმ პირობების და ფაქტორების ამოცნობა, რომლებიც ხელს უწყობს ან აფერხებს წინსვლას, სათანადო ზომების მიღება წინსვლის ხელშესაწყობად; თვითშეფასება ძლიერი და სუსტი მხარეების დასადგენად, სუსტი მხარეების გასაძლიერებლად გზების დასახვა; • სოციომოციური მართვა - ნერვიულობის მინიმუმამდე დაყვანა, საჭიროებისამებრ, დახმარების თხოვნა, საკუთარ თავში სიძნელეთა გადალახვის რესურსების პოვნა; შეცდომების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება და წინსვლის წყაროდ გამოყენება; • ცალკეული საქმიანობისთვის გამოყოფილი დროის ეფექტურად გამოყენება.
<p>კომუნიკაცია</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ინფორმაციის გაზიარება საკომუნიკაციო სიტუაციის შესაბამისი ვერბალური და არავერბალური საშუალებების გამოყენებით; • განცდილის, ნააზრევის მიტანა მსმენელამდე/მკითხველამდე, მათზე შთაბეჭდილების მოხდენა; • სხვისი მოსმენისა და გაგების უნარი; • ენობრივი და კულტურული მრავალფეროვნების პატივისცემა.
<p>ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება</p>	<ul style="list-style-type: none"> • კომუნიკაციის, პრობლემის გადაჭრისა და შემოქმედებითი პროცესის ხელშეწყობის მიზნით ტექნოლოგიების გამოყენება; • ახალი ცოდნის კონსტრუირება ტექნოლოგიების გამოყენებით.
<p>წიგნიერება</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ზეპირი და წერიტი მეტყველების გზით ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების, სისტემაში მოყვანის და წარდგენა-გაზიარების უნარი.
<p>ინიციატივების გამოვლენა და საქმედ ქცევა</p>	<ul style="list-style-type: none"> • სწავლა-სწავლების პროცესში ინტერესისა და ცნობისმოყვარეობის გამოვლენა; • ახალი იდეების, მიდგომების, შესაძლებლობების ძიება და მათი განხორციელება სწავლის გაუმჯობესების მიზნით; • მზაობა გამოწვევების მისაღებად, გაბედული ნაბიჯების გადასადგმელად.
<p>შემოქმედებითი აზროვნება</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ჩანაფიქრის შემოქმედებითად განხორციელება; • ორიგინალური იდეების გამოვლენა და ხორცშესხმა; ახლის შექმნა; • დასმული პრობლემების გადასაჭრელად არასტანდარტული გზების მოძიება; • სწრაფვა გარემოს გარდაქმნა-გაუმჯობესებისკენ.

თემების სწავლებას წინ უნდა უძღოდეს შესავალი, სადაც მოსწავლეები გაეცნობიან საგნის კონტურებსა და ძირითად ასპექტებს.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

ეროვნული სასწავლო გეგმის საფეხურებრივი საგნობრივი სტანდარტები განსაზღვრავს სავალდებულო საგნობრივ მოთხოვნებს (რა უნდა შეეძლოს და რა უნდა იცოდეს მოსწავლეს). მათზე დაყრდნობით იგეგმება წლიური პროგრამები, რომლებიც გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს.

წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სავალდებულო სასწავლო თემების საშუალებით. სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის ნაწილების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. რამდენადაც შედეგები საგნის სწავლების გრძელვადიან მიზნებს წარმოადგენს, **თითოეული თემის ფარგლებში სტანდარტის ყველა შედეგი უნდა დამუშავდეს**. მაშასადამე, სასწავლო თემების ცვლით შეიცვლება კონტექსტები, მაგრამ არ შეიცვლება სწავლის მიზნები, რომლებიც სტანდარტის შედეგების სახითაა ფორმულირებული (შედეგი თავისთავად არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემა იგეგმება შემდეგი კომპონენტის გამოყენებით:

სასწავლო თემა (მაგ., საკითხები
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები
საკვანძო შეკითხვები
აქტივობები
იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის
ინდიკატორები
მკვიდრი წარმოდგენები

როგორ აიგება თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრეს ერთეულს ცნებები წარმოადგენს. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. აღნიშნულ ცნებებზე დაყრდნობითა და სტანდარტის შედეგების მოთხოვნათა გათვალისწინებით გამოიყოფა თემის ასაგებად საჭირო კომპონენტები: **მკვიდრი წარმოდგენები, საკვანძო შეკითხვები და შეფასების ინდიკატორები**. თემის სწავლების ეტაპები ცნებებისა და საკვანძო კითხვების მეშვეობით განისაზღვრება.

თემის სწავლა-სწავლების დასაგეგმად ასევე მნიშვნელოვანია განისაზღვროს იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების საშუალებით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნა-უნართა ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

ამის შემდეგ შეირჩევა თემის დასამუშავებლად საჭირო საგნობრივი საკითხები და რესურსები.

ნაბიჯი 1. მკვიდრი წარმოდგენების დადგენა.
ნაბიჯი 2. თემატური საკვანძო კითხვების დასმა.
ნაბიჯი 3. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა.
ნაბიჯი 4. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების შემუშავება.
ნაბიჯი 5. საგნობრივი თემატური საკითხებისა და რესურსების შერჩევა.
ნაბიჯი 6. აქტივობებისა და მიმდინარე დავალებების განსაზღვრა და დაგეგმვა.

ე) შეფასება

საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესი ადგილი უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც მოსწავლეს თავისსავე წინარე შედეგებთან მიმართებით აფასებს, ზომავს მის ინდივიდუალურ წინსვლას, რითაც მას ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას აძლევს.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლე თავად იყოს ჩართული განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითად მიზანს წარმოადგენს მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვას შეასწავლის. მაგალითად, თუ მოსწავლე კარგად გაიაზრებს აქტივობის მიზანსა და ამ მიზნის წარმატებით მიღწევის კრიტერიუმებს (მოსწავლისათვის განკუთვნილი კრიტერიუმები ნათლად ფორმულირებული და შეზღუდული რაოდენობის უნდა იყოს), იგი უკეთ დაინახავს იმ ნაბიჯებს, რომლებიც უნდა გადადგას სასურველი შედეგის მისაღწევად და უფრო გააზრებულად წარმართავს მიზნისაკენ მიმავალ პროცესებს. თუ აქტივობის დასრულებისას მას ვთხოვთ, გააანალიზოს განვლილი გზა - რა ნაბიჯები გადადგა, რა შედეგს მიაღწია, რა მიდგომა გამოიყენა, კიდევ რომელი მიდგომის გამოყენება შეიძლებოდა ან აჯობებდა, რამ შეუქმნა პრობლემა, რა გაუჭირდა ან ვერ გადაჭრა და რატომ,

რა გაუადვილდა, რამ შეუწყო ხელი წარმატებაში და სხვ., ეს ხელს შეუწყობს მისი სწავლის ქმედუნარიანობის გაზრდას.

ისტორიაში განმსაზღვრელი შეფასება ეხება მხოლოდ შემაჯამებელ დავალებებს, განმავითარებელი შეფასება კი მიმდინარე (საკლასო და საშინაო) და შემაჯამებელ დავალებებს.

	განმავითარებელი შეფასება	განმსაზღვრელი შეფასება
მიმდინარე (საკლასო და საშინაო) დავალებები	მიმდინარე განმავითარებელი შეფასება	
შემაჯამებელი დავალებები	შემაჯამებელი განმავითარებელი დავალება	შემაჯამებელი განმსაზღვრელი დავალება

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განმსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისათვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად შეფასების რუბრიკა, ანუ კრიტერიუმების ბადე გამოიყენება.

მოსწავლეს თითოეული სასწავლო თემის დამუშავების შემდეგ ევალება შემაჯამებელი დავალების წარმოდგენა. მასსადამე, შემაჯამებელი დავალებების მინიმალური რაოდენობა წლის განმავლობაში სავალდებულო სასწავლო თემების რაოდენობას ემთხვევა.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

სტანდარტში შემოთავაზებულია ტიპობრივ დავალებათა ფართო არჩევანი. შემაჯამებელი შეფასებისათვის მასწავლებელი და/ან მოსწავლე შეარჩევს დავალების სასურველ ტიპს/ტიპებს:

ქვემოთ გთავაზობთ სტანდარტით გათვალისწინებულ ტიპობრივ შემაჯამებელ დავალებათა ნუსხას. მოსწავლეზე და/ან მასწავლებელზეა დამოკიდებული, თუ რომელ დავალებას/დავალებებს შეარჩევს.

- წყაროს გარჩევა;
- ვიდეომასალისა და ფილმების გარჩევა;
- მუზეუმში სტუმრობა;
- ექსკურსია;
- გამოკითხვა/კვლევის ჩატარება;
- როლური თამაში - პიესის დადგმა, რაიმეს ინსცენირება;
- ლიტერატურული შინაარსის შემოქმედებითი პროდუქტის შექმნა (პირველ პირში დღიურის, ჩანახატის დაწერა);
- რეფერატი/თემის მომზადება;
- საინფორმაციო ტიპის პროექტი - გაზეთი პლაკატი, პოსტერი, ბუკლეტი, ფლაერი;
- ნახატის/ნაძერწის/მაკეტის შექმნა.

